

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

METNİN DİL VE ANLATIMI

Anlatım Biçimleri, Anlatıcılar, Bakış Açıları	11
Düşünceyi Geliştirme Yolları	19
Anlatımın Temel Nitelikleri	27
Metnin Dil ve Anlatımı	35
Ünite Tekrarı	43

2. ÜNİTE

METNİ ANLAMA VE YORUMLAMA

Konu, Tema, Başlık, Anahtar Sözcük	61
Ana Düşünce	69
Yardımcı Düşünce	77
Parçada Soru-Cevap	85
Karakter Ruh Özellikleri	93
Ünite Tekrarı	101

3. ÜNİTE

PARAGRAFİN YAPISI

Paragraf Oluşturma	119
Akışı Bozan Cümle	127
Parçayı İkiye Bölme	135
Parça Tamamlama	143
Ünite Tekrarı	151

İÇİNDEKİLER

4. ÜNİTE

METİN İNCELEME, METİN KARŞILAŞTIRMA

Metin İnceleme, Metin Karşılaştırma	169
---	-----

5. ÜNİTE

METNİ GÖRSELLERLE YORUMLAMA

Resim, Fotoğraf, Afiş, Karikatür Yorumlama	181
Sembol, Şekil, İşaret, Desen Yorumlama	189
Harita, Kroki Yorumlama	197
Grafik, Tablo Yorumlama	201
Ünite Tekrarı	209

6. ÜNİTE

SÖZEL AKIL YÜRÜTME

Sözel Akıl Yürütme.....	229
Cevap Anahtarı.....	237

1. ÜNİTE

METNİN DİL VE ANLATIMI

- ANLATIM BİÇİMLERİ, ANLATICILAR, BAKIŞ AÇILARI
- DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI
- ANLATIMIN TEMEL NİTELİKLERİ
- METNİN DİL VE ANLATIMINI İNCELEME

BİLİŞSEL STRATEJİ SAYFASI

Anlatım Biçimleri

Yazarın duygu veya düşüncelerini ya da bir olayı anlatırken kullandığı yöntemlerdir.

Açıklama

Bilgi verme amacı ile oluşturulan yazılarda kullanılan anlatım tekniğidir.

Tartışma

Yazarın kendi doğrularına okuyucuyu inandırmak, onu kendi gibi düşündürmek için kullandığı anlatım tekniğidir. Yazar, kendi düşüncesinin doğruluğunu savunur, eleştirdiği düşüncenin ise yanlışlığını kanıtlamaya çalışır.

Öyküleme

Kişilerin başından geçen gerçek veya gerçeğe uygun olayların yer, zaman, mekân ve anlatıcı unsurlarından yararlanılarak okuyucuya aktarılmasında kullanılan yöntemdir.

Betimleme

Anlatılanların okurun gözünde, zihninde canlanmasını sağlamak için kullanılan anlatım tekniğidir. Kelimelerle resim çizme işidir.

Anlatıcı

- Öykülemde olayı anlatan kişidir. Anlatıcı, yazarın kendisi değil kurmaca bir kişidir. Öyküleyici metinlerde olaylar, birinci veya üçüncü kişi anlatıcının ağzından anlatılır.

Bakış Açısı

- Anlatıcının hikâyedeki kişi, olay, yer ve zamanı ele alış biçimi ve bunlara karşı taşıdığı tutumdur.

Bakış Açıları

Kahraman (Ben) Bakış Açısı

Olaylar, hikâye kahramanlarından birinin ağızıyla anlatılır. Olayları yaşayan kahraman, olaylar karşısındaki izlenim ve tutumunu kendi bakış açısıyla yansıtır. Bu bakış açısında anlatıcı birinci kişidir.

Gözlemci (Müşahit) Bakış Açısı

Anlatıcı; gördüklerini, tanık olduklarını aktarır. Hikâye kahramanlarının aklından geçenleri bilmez. Anlatıcının anlatımı gördükleriyle sınırlıdır. Nesnel bir tutum sergilenir. Bu bakış açısında anlatıcı üçüncü kişidir.

Hâkim (Tanrısal / İlahi) Bakış Açısı

Anlatıcı, olaylara ve kahramanlara hâkimdir. Olayların nasıl gelişeceğini bilir ve görür. Olayları anlatırken kahramanların aklından geçenleri ve psikolojilerini yansıtır. Bu bakış açısında anlatıcı üçüncü kişidir.

BİLİŞSEL STRATEJİ SAYFASI

DÜŞÜNCEYİ GELİŞTİRME YOLLARI

• Aralarında çeşitli ilgiler bulunan varlık veya kavramlardan nitelikçe zayıf olanın güçlü olana benzetilerek anlatılmasıdır.

• Düşünceyi güçlü kılmak için sayısal verilerin kullanılmasıdır.

• Karşılaştırmada nesneler, kavramlar, olay ya da durumlar arasındaki benzerlik veya farklılıklar üzerinde durulur.

Benzetme

Sayısal Verilerden Yararlanma

Karşılaştırma

Tanımlama

Örnekleme

Tanık Gösterme
(Alıntı Yapma)

• Bir varlığı, bir nesneyi ya da bir kavramı özel ve değişmez niteliklerini sıralayarak tanıtmaktır.

• Bir düşünceyi somutlamak, inandırıcı kılmak için o düşünceyle ilgili örneklerden yararlanmaktır.

• Bir görüşü doğrulamak amacıyla o alanda sözü geçen, uzman kişinin sözünden yararlanma yöntemidir.

Duyulardan Yararlanma

Söz Sanatlarından Yararlanma

- İnsanlar dış dünyanın uyarılarını "göz (görme), kulak (işitme), burun (koklama), el/deri (dokunma), dil (tatma) gibi duyu organları yoluyla algılar. Anlatımda bu algılara yönelik ayrıntılara yer verilebilir.
- Aralarında benzerlik olan iki kişi, olay, durum, kavram veya varlıktan benzerlikçe zayıf olanı güçlü olanla anlatmaya benzetme denir.
- İnsan olmayan varlıkları insan gibi algılayarak insana özgü nitelikleri o varlıklara benzeterek anlatmaya kişileştirme denir.
- Yazarın bir şeyi olduğundan büyük veya çok göstererek anlatımı etkili hâle getirmesine abartma denir.

Anlatımın Temel Nitelikleri

Açıklık	Anlatımın belirsizlik taşımaması, net olmasıdır.
Akıcılık	Anlatımın pürüzsüz olması, hiçbir engelle uğramadan akıp gitmesi, cümlelerin uzun ve karışık olmaması, okumayı yavaşlatmayan sözcüklerin seçilmiş olmasıdır.
Yalınlık	Anlatımda gereksiz ayrıntılardan, süslü ve sanatlı söyleyişlerden kaçınmaktır.
Duruluk	Anlatımda gereksiz sözlere yer vermemektir.
Özlülük - Yoğunluk	Az sözle çok şey anlatmaktır.
Tutarlılık	Anlamın çelişmezlik ilkesine uygun bir biçimde bir arada kullanılmasıdır.
Doğallık	Duygu ve düşüncelerin, yapaylık ve zorlamadan uzak, içten bir şekilde dile getirilmesidir.

Önerilen Süre

Çözüm Süresi

1. Üç tepe ve tepelerin etrafına yayılmış durumda olan Selge kenti geniş bir alana yayılmış. Zamanında antik kentin savunması için yapılan surların bazıları hâlâ ayakta. Zamanında bu surlar, yaklaşık 3,5 km uzunlukta idi ve kenti çevreliyordu. Surların arasına 100 metre aralıklarla yerleştirilen kulelerin bazılarını da fark ediyorsunuz. Tiyatronun hemen yanında bulunan kentin stadyumu ise artık neredeyse yok olmuş durumda. Çok dikkatli bakarsanız ancak oturma sıralarının birkaçını fark edebiliyorsunuz. 90 metre uzunluğunda 28 metre genişliğinde bir stadyum bu. Burada sergilenen oyunlar, spor müsabakaları ve seyircilerin tuttuğu alkış yankılanıyor kulaqlarınızda. Şimdi ise Selge'nin derin sessizliği var Toroslar'ın bağrında.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinde verilenlerden yararlanılmıştır?

- A) Açıklama - Tanımlama
B) Betimleme - Açıklama
C) Öyküleme - Betimleme
D) Tartışma - Tanımlama

2. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, cinler cirir atarmış hürriyet meydanında. Ne inan ne inanma, bir bakmışsın yok, bir bakmışsın var. Var varırsan çayıra, sür sürersen tarlayı. Söylenmemiş sözümü kulaksız dinler isen açarsın kalp gözünü... Söyleyeceğim o ki babamı uyutmak için beşiğini sallarken o beşiği beş parça ettim. Babam develere, develer anama haber verdi. Anam üç kulaçlık yoldan dağları aşarak geldi. Altından saçlarımı pirelere kazıttı. Kaçtım gittim. Gide gide yoruludum. Bir baktım bir deve kuşu... Sevindim dünyayı gezerim diye, hemen bindim sırtına.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Masalsı bir anlatım kullanılmıştır.
B) Kalıplaşmış söyleyişlerden yararlanılmıştır.
C) Hayal dünyasını harekete geçirecek sözlerle yer verilmiştir.
D) Günlük dilde olmayan sözcüklere yer verilmiştir.

3. Yatağıma uzandım. Başucu lambasına söndürmeden önce karşı duvardaki tabloya gözüm ilişti. Bir dağ ama bu kez karları erimeye başlamış, koyakları yeşil. Eteğinde som mavi bir göl. Fotoğrafın açısına bakılırsa fotoğrafı çeken lalelerin içine uzanmış olmalı. Laleler önde, göl ve dağ geride, uzakta. Manzara öylesine canlı ki insanı içine çekiyor. Islak çayirlara uzanıp fotoğrafı çeken benmişim gibi, üzerim ıslanmış mı diye giysilerimi kontrol ederken yakaladım kendimi.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Görünenlerden yola çıkılarak çıkarım da bulunulmuştur.
B) Varlıklar ayırıcı nitelikleriyle betimlenmiştir.
C) Kimi ifadeler sonradan farkına varma içermektedir.
D) Okurun düşünceleri değiştirilmeye çalışılmıştır.

BİLGİ VAKTİ

Etrafı renkli çiçeklerle kaplı kameryede kimse yoktu. Saçları ağarmış, yorgun bir adam, akşamki yerine oturup beklemeye başladı. Ahşap çardağı gözden geçirdi. Çardak, ona bir akşam öncesinden çok daha harap görünüyordu. Eski püskü bir yer... On beş dakika olmamıştı ki birden çok yakında bir yerden, birinin gitar üzerinde akortlar yaptığını duydu. Gitarı çalan adam, hemen hemen yirmi adım ötede oturuyordu.

Bu metnin anlatımından hem betimleme hem öykülemekten yararlanılmıştır.

Günümüzün büyük yapıtlarını inceleyip onlardan örnek almalı, eskileri bir tarafa atmalıymışız. Çünkü anlam ve güzellik eski yapıtlarda zor bulunuyormuş, onu yakalayabilmek herkesin harcı değilmiş. Bunu savunanlar, yeniye kötü kötü bakıyor, yenedeki anlamı ve güzelliği bulamıyorlar. Oysaki asıl, yeni zordur; yenin anlamını algılamak, güzelliğini duymak zordur. Bunun için alışkanlıklarımızı aşmak, dikkatimizi işletmek gerekir. Savruk düşünceler arasında yolumuzu kaybetmeden dolaşmak gerekir.

Bu metnin anlatımında tartışmadan yararlanılmıştır.

4. Öğretmenleri, Amasya'ya geziye giden Canan ve Selim'den izlenimlerini anlatmalarını istemiştir.

Canan

Amasya'ya gitmek için sabah erkenden evden çıktım. Otobüsün kalkacağı terminale gitmek için tramvaya bindim. Yarım saatlik bir yolculuktan sonra terminale geldim. Arkadaşlar da oradaydı. Otobüsün muavini yarım saat sonra kalkacağımızı söyleyince terminaldeki bir büfeye gidip kahvaltı yaptım.

Selim

Amasya'nın iki yüksek dağ arasında olması bende sıkışmışlık duygusu oluşturdu. Başınızı yukarıya kaldırmamız gerekiyor gökyüzünü görmek için. Kentin ortasından ninniler söyleyerek akan Yeşilırmak Amasya'ya oldukça hoş bir hava kazandırmış. Hele ırmak kenarındaki o sakin ve güngörmüş muhteşem tarihî evler insanı bugünden alıp yüzyıllar önce sinin mistik dünyasına götürüyor.

Canan ve Selim'in anlatımlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Canan olaya bağlı bir anlatım kullanmıştır.
B) Selim gözleme bağlı bir anlatım kullanmıştır.
C) Selim, Canan'dan daha sanatlı bir dil kullanmıştır.
D) İkisi de kişisel duygularını anlatımlarına katmaktan kaçınmıştır.

5. Zihinsel açıdan sağlıklı olabilmek için gerçekleri kabullenmeyi öğrenmek gerekir. Öylese gerçeği kabullenmek ne demektir? Olana razı olmak, pasif tutum takınmak mıdır? Çoğu insan böyle yapıyor biliyorum ancak gerçekleri kabullenmek, onlara boyun eğmek demek değildir. Önemli olan gerçekleri görmek ve onlardan değiştirebilecek olduklarımız için yapıcı eylemlerde bulunmaktır. Bir projeyi hazırladınız, kabul görmedi. Yapmanız gereken "Demek ki ben proje hazırlayamıyorum." deyip geri çekilmek yerine "Yanlışlarımı düzelterip projeyi yeniden oluşturmalyım." tavrını geliştirmelisiniz. Sağlıklı bir bireyden beklenen budur.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Açıklayıcı anlatım
B) Öyküleyici anlatım
C) Tartışmacı anlatım
D) Betimleyici anlatım

6. Bir işçi arı yaklaşık 12 saat çiçeklerden nektar toplar. Bir kilo bal için arılar toplam 5.5 milyon çiçeği ziyaret eder. İşçi arılar üç ay kovan içinde, üç ay kovan dışında toplam altı ay çalışır. İşçi arılar ömrü boyunca sadece bir çay kaşığının 12'de 1'i kadar bal yapabilir. Koklama ve hissetme duyuları çok gelişmiş olan arılar, çiçekleri gezerken bu duyularını kullanır. Bu yetenekleri sayesinde, çiçeklerin en lezzetli nektarlarını toplar. Nektar toplama işlemi esnasında aynı zamanda polenleme işlemini gerçekleştirerek çiçeklerin canlı kalmasında önemli rol oynar.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Açıklama
B) Betimleme
C) Öyküleme
D) Tartışma

1. I. Kısa cümleler kullanılmıştır.
II. Olaya dayalı bir anlatım yapılmıştır.
III. Özlü sözlerden yararlanılmıştır.
IV. Üçüncü kişinin ağzından anlatılmıştır.

Özellikleri bu şekilde belirtilmiş olan metin aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

A)

Zap Suyu boyunca uzanan yol, biri bitmeden ötekinin başladığı kıvrımlarla ilerliyor. "Say!" dedi Şefik, otuz iki viraj geçecekmişiz. En son on iki dediğimi hatırlıyorum, sonrasında kim bilir aklım nerelere gitti. "Kaçınıcı virajdayız?" dedim güldü, "Yarıyı geçtik." dedi. Araçların karşılıklı gidip geldiği tek şeritli yolu, yanlardaki kar yığınları hayli daraltmıştı. Arada bir geçen minibüsleri saymazsak pek gelip giden de yoktu.

B)

Gökyüzünün görmeye alışık olduğumuz mavisi grileşmiş, yer yer dağların beyazına karışıyor. Gök mü yere inmiş, dağ mı göğe çıkmış belli değil. Sağdaki yamaçta, tepenin üstünde küçük bir yapı, tek katlı, taş duvarlarla çevrili, penceresi varsa bile görünmüyor. Birazdan karanlık çökecek. Ağrı Dağı'nın zirvesindeki hayalî yalnızlığımdan çok daha farklı bir ürpertiyle bakışlarımı bu yalnız, ürkek ve ürktücü binadan arabanın içine çevirdim.

C)

Onu öyle bir başına, üşümüş, titrerken görünce acımış. Durmuş." Van'a gidiyorsanız sizi de götürebilirim." demiş. Kız cevap vermemiş. Aracın plakasını, ön camdaki amblemi göstermiş, "Resmî araç." demiş. Kız çekinerek binmiş. Yolda konuşmaya başlamışlar ama kız "Bin düşün bir söyle." diye düşünenlerdenmiş. Soru sormasa hiç söz açmıyormuş. "Bu ıssız yerlerde ne işiniz var?" demiş. Kız çekinerek ebe olduğunu söylemiş.

D)

Karla kaplı ahşap zeminde birkaç adım attım. Yer yer çürüyüp dökülen tahtalar daha ileriye gitmemi engelledi. Sicimlerden tutundum, altımdan köpük köpük akan suyu izledim bir süre. Bakışlarımı dağlara çevirdim. Sudan emin değildim, o akıp gidiyor ama dağların bir hafızası olmalı, diye düşündüm. Onlar hep burada. Zamanda yolculuk dediğin nedir ki. Gözlerini kaparsın, zihnini nereye istersen götürür. Yeter ki iste, gerçekten iste.

2. Arkadaşımın çalıştığı hastanenin bahçesindeydik. Bahçenin alt tarafında uzanan sıra sıra ağaçları görünce sormuştum ona. "Orada ne var?" Sanırım arkadaşım böyle garip bir soruyla çok az karşılaşmıştı: "Sakarya Nehri!"... Sakarya Nehri! Yani bu nehrin yalnızca Necip Fazıl Kısakürek'in bir şiirinde adı geçmiyordu! Yıllardır öğrencilere "Bu şiirde seslenilen aslında gençlerdir." diye diye bende gerçekliğini yitirmişti sanki Sakarya Nehri. Öfkeli, saldırgan, sert bir ses... Oysa Sakarya Nehri, yeşilin tonlarıyla oynasa oynasa akarken sessiz ve sakindi. Kıyısında yaşlı bir adam balık tutuyordu. Tüm yaşlılar gibi yaşlı bir adam. Sakarya Nehri gerçekti!

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Öyküleme - betimleme
B) Açıklama - tartışma
C) Betimleme - örneklendirme
D) Benzetme - öyküleme

3. Aşağıdaki metinlerden hangisi ötekilerden farklı bir bakış açısıyla yazılmıştır?

- A) Ne zamandır kendisini böyle rahatlamış hissetmemişti. Sanki bütün sorunları çözülmüş, yepyeni bir dünyaya doğmuştu. Yaşadığı yerden ayrılmanın kendisine bu kadar iyi geleceğini kendisi bile tahmin etmemişti. Keşke daha önce bırakıp gelseydim her şeyi buraya, diye geçirdi içinden. Gözlerini kapadı, doğanın sessiz şarkısını dinleyeme koyuldu.
- B) Bugün onun ilk iş günüydü. Güzel giyinmeli, hoş kokular sürmeliyim, diyordu kendi kendine. Ne de olsa ilk izlenim önemliydi. Onu ilk nasıl görürlerse akıllarında öyle kalacağını düşünüyordu. Annesi de hep öyle söylerdi ona. İnsanlar seni görünüşünle tanır, davranışlarınla sever, derdi. Canım annem ne kadar da haklı deyip gülümsedi aynadaki kendisine.
- C) İki tarafında dört beş katlı binaların sıralandığı dar sokağa girip yüz metre kadar ilerledi. Karşılıklı evler arasına gerilmiş iplere asılan çamaşırları izledi bir süre. Sonra elindeki kâğıtta yazan adresi kontrol etti: Gümüş Apartmanı, Daire: 5. Tam da tarif ettikleri gibi kırmızı kapısıyla hemen fark ediliyordu apartman.
- D) Yarısı boşalmış kamyondan çuvaları teker teker alırken söyleniyordu: Bir tek ben miyim aptal? Niye tek başıma taşıyorum. Sonra köyü geldi aklına. Orada da bütün işleri kendisinin yaptığını düşünüp içini çekti. Dünyada hiç gün yüzü görmemişti. Böyle giderse görecektir de değildi.

4. Adamın biri, içi helva dolu bir helke bulmuş. Yese mi yemese mi? Canı da çok çekiyor ya... İçinde bir kuşku. Bu helva helal mi haram mı? Hocaya sormaya karar vermiş. Sormaz olaydı... "Hocam durum böyle böyle... Bu helvayı yiyeyim mi?" Hoca, "Duuur!" demiş. "Önce çarşıya çıkacaksın! İçi helva dolu bir helke buldum diye ilan edeceksin. Sahibi çıkarsa vereceksin! Çıkmazsa senindir, yersin!" demiş. Adam ne yapsın? Çaresiz, çıkmış çarşıya. Elinde helva helkesi... "Bir helke buldum!" diye bağırmış. İçindekini kimse duysun istemiyormuş. Alçak sesle fısıldamış. "İçi helva dolu!" Tabii kimse duymamış. Duyan olmayınca maksat hasıl olmuş. Helva helkesi kendine kalmış. Bir kenara çekilip helvayı bir güzel yemiştir.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bitirilmemiş cümlelere yer verilmiştir.
- B) Olaya dayalı bir anlatım benimsenmiştir.
- C) Üçüncü kişili anlatım kullanılmıştır.
- D) Kişisel kanılar öne çıkarılmıştır.

5. Yörük; yürüyen, göç eden, sağlam ve doğada yaşayan özgür ruhlu insan olarak tarif edilir. Bu tarife uymayan, yani özelliğini yitirip geleneklerinden kopan ve göçerlikten vazgeçip yerleşik hayatı seçenleri de Yörükler pek hoş karşılamamışlar, hatta onları işe yaramaz, tembel anlamında "yatık-yatuk" diyerek dışlamışlar uzun zaman. Hâl böyleyken zaman içinde değişen şartlar, bazen de devlet otoritesi onları iskâna, toprağa bağlı yaşamaya zorlamış; siyasi ve ekonomik nedenler, fetihler herkesi bir akıbete savurmuştur.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Açıklama - tanımlama
- B) Öyküleme - betimleme
- C) Tanımlama - tartışma
- D) Betimleme - açıklama

1.

Anlatım Biçimleri

I.	Bir olayın kişi, yer ve zaman belirtilerek anlatıldığı yazılarda kullanılan anlatım tekniğidir.	Öyküleme
II.	Bir varlığın, manzaranın okuyucunun gözünde canlanacak şekilde anlatıldığı yazılarda kullanılan anlatım tekniğidir.	Betimleme
III.	Herhangi bir konu hakkında bilgi vermek amacıyla yazılan yazılarda kullanılan anlatım tekniğidir.	Açıklama
IV.	Bir düşüncüyü savunmak ya da bir düşünceye karşı çıkmak amacıyla yazılan yazılarda kullanılan anlatım tekniğidir.	Tartışma

Buna göre aşağıdaki metinlerden hangisinin anlatım tekniği yay ayrıç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Akşamüstü kentin arka soklarında yürüyorum. Hafif bir rüzgâr esiyor, sararmış yapraklar uçuşuyor oraya buraya. Tek katlı, bahçeli evlerin önünden geçiyorum. Bahçelerde çeşit çeşit ağaçlar... Ağaçlarda sarının farklı tonları... Yaşlı bir kadının mütevazı balkonunda oturmuş, küçük ama içinde limon, turunc ve dut ağaçlarının olduğu bahçesine bakıyor. Bitişik evin kerpiç duvarından sokağa taşmış hurma ağcının dallarındaki sarı yapraklardan hüznü meyvelerini hasat ediyor gibi... (Betimleme)
- B) Kitap okumama, Cumhuriyet'in kuruluşundan beri belki üzerinde en çok konuşulan, yazı yazılan konulardan biri. Eğitim seviyemiz düşük olduğu, lise ve üniversite mezunlarının az olduğu ülkemizde okuma oranı çok düşük. Bu, basılan dergi, gazete ve kitap oranlarında da kendini göstermektedir. Ama en büyük gösterge cehalet. Gelişen, ilerleyen dünyada bu çok tehlikelidir. Okumayan bir ulusun dünya ile yarış etmesi, bilim ve teknikte ilerlemesi çok zordur. Bu sorunun çözümünde anne babalara, eğitim yuvalarına, idarecilere çok büyük görevler düşmektedir. (Tartışma)
- C) Dünyadaki sel baskınlarının verdiği zararlar ürkütücü boyutlara ulaştı. 240 milyon kişiyi etkilediği söylenen seller, resmî açıklamalara göre şimdiye kadar 2 binin üzerinde insanın ve sayısı bilinmeyen diğer canlıların yaşamlarına mal oldu. Yaklaşık 14 milyon kişi evini terk etmek zorunda kaldı. Bu durum, insana, Çinlilerin "Su ile şaka olmaz." özdeyişini hatırlatıyor. (Açıklama)
- D) Gündüzleri Meclis'ten başka vakit geçirecek yer yoktu. Akşamları Mustafa Kemal tarafından çağrılmaya can atardık. Davetli değilsek Meclis'in yakınındaki aşçı dükkânının köşesinde toplanırdık. Elektrik yoktu. İkide bir yavaşlayan ve karanlık lüks lambaları ile didişip dururduk. Neden sonra bazı yerlere elektrik vermişlerdi. Işığı titreye titreye yanardı. O sıralarda "Hâkimiyeti Milliye" gazetesinde şöyle ilanlar olurdu: "Elektrikli odalar kiralıktır." Bu ilan Amerika'da okunsaydı elektrikle dönen veya elektrik düşmesine basılınca duvar kapakları açılıp ihtiyaca göre yatak odası yahut yemek odası vazifesini gören son icat şeyler olduğu sanılacağını söyleyerek gülüşürdük. (Öyküleme)

2.

İlahi (hâkim) bakış açısıyla oluşturulmuş metinlerde anlatıcı, yaşanmış, yaşanan ve yaşanacak olan her şeyi bilir, görür ve duyar. Öyle ki kahramanların gönlünden veya zihninden geçenleri bile okur, psikolojilerini yansıtır. Anlattığı olayların dışında durur. Olayların nasıl gelişeceğini bilir ve görür. Üçüncü tekil kişi ağızyla konuşur. Zaman zaman okuyucu ile diyaloga girer, onlarla sohbet eder ve onlara yol gösterir.

Aşağıdaki parçalardan hangisi ilahi (hâkim) bakış açısıyla yazılmıştır?

- A) Çocuk, her hafta sonunda çay kenarına gidiyor, söğüt dallarına tutunarak kıyıya iniyor, kendini serin suya atıyordu. Bazen yüzmeye ara veriyor, oltasıyla balık yakalıyordu. Yakaladığı bu balıkları ise mahallelerindeki yoksul insanlara dağıtıyordu.
- B) Taksi şoförü, şehri dolaşırken bize köylerinin güzelliğinden bahsedip durdu. Sonunda onun sözleri ilgimizi çekti ve kendisinden bizi köyüne götürmesini söyledik. Biz de onun sayesinde ormanların ortasında yer alan ve içinden gümüş gibi bir derenin geçtiği Yeşilpınar köyünü bu şekilde görmüş olduk.
- C) Kaptan, denizlerde dolaşmaktan bıkip usanmıştı. Şimdi o, bugüne kadar biriktirdiği paralarla bahçeli bir ev almanın, çiçek yetiştirmenin hayallerini kuruyordu. Bunun yanında yıllardır hasret kaldığı ailesini de yanına alıp ömrünü onlarla geçirmek istiyordu.
- D) İki saat kadar hapsoldüğümüz karanlık ve korkunç dağ yollarında döndük de döndük. Sonra görünüşü oldukça garip bir köye geldik. Bu köyün büyük bölümünü kuşatan taş, toprak ve kayalardan göğe kadar çıkan duvarlar Kafdağı'nı andırıyordu.

3. Yağmurlu bir İstanbul sabahının yorgunluğuyla girdim sınıftan içeri. Bu hafta, 208 numaralı sınıfın perdeleri siyah. Dersten önce şiir okumak çocuk dürbünlerimizin sisini uzaklaştırıyor sanki. Aslında şiir de derse dâhil. Öğrencilerim öğretmenliğe başladıkları ilk gün şiirle girsin sınıflara, son dersin çıkış zili çaldığında da şiirle uğurlasınlar öğrencileri evlerine. Türkçenin şarkılı sesiyle büyüyen çocuklarda yaşamak isterim doğrusu...

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Olayın anlatıldığı zaman dilimi belirtilmiştir.
- B) Olayın geçtiği mekânla ilgili bilgilere yer verilmiştir.
- C) Kişisel izlenim ve kanıları öne çıkarılmıştır.
- D) Okuru duygusal açıdan etkilemek hedeflenmiştir.

4. Dondurma ülkesinde çok kalmayacaklardı. Zamanı iyi değerlendirmeliyiz, diyorlardı birbirlerine. Cepleri, elleri, kucakları dondurmayla doluydu ama içlerindeki ses, daha fazla, daha fazla, diyordu. Birer torba buldular. O, torbayı doldururken atıllar, ülkenin içlerine ilerliyordu. Ötekini de ötekini de derken prensin sesini duyamaz oldu.

Bu parçadaki altı çizili ifadeler, öykülemenin hangi ögesidir?

- A) Yer
- B) Olay
- C) Zaman
- D) Ana karakter

1.

Metinler anlatımlarına göre sınıflandırılabilir. Herhangi bir konuda doğrudan bilgi vermeyi amaçlayan yazılarda kullanılan anlatıma ---- denir. Bu yazılarda okuru aydınlatma ve ele alınan konuda okura bilgi verme hedeflenir. Bu metinlerde söz sanatlarına pek yer verilmez. Metinler bilgi ağırlıklı olduğundan okurun, bu metinleri anlaması için belli bir birikime sahip olması gerekir. Ders kitaplarında, bilimsel eserlerde, ansiklopedilerde bu anlatımdan sıklıkla yararlanılır.

Aşağıdaki metinlerden hangisi, bu parçada boş bırakılan yere getirilmesi gereken anlatım biçimiyle oluşturulmamıştır?

- A) Kaynama, bir sıvının sıvı hâlden gaz hâle geçmesidir. Bu genel tanımı hepimiz biliyoruz. Bir sıvının kaynama noktasını daha detaylı tanımlarsak, kaynama noktası sıvının yüzeyinde buharlaşma ile oluşan basıncın (sıvının buhar basıncı olarak tanımlanır.) sıvının yüzeyine etki eden dış basınca eşit olduğu sıcaklıktır. Yani bir sıvının kaynama noktası dış basınca bağlıdır. Örneğin deniz seviyesinde suyun buhar basıncı atmosfer basıncına eşit olduğunda su kaynar.
- B) Kemik gelişimi daha anne karnındayken başlıyor ve genellikle 20'li yaşların ortasında tamamlanıyor. Çocukluk ve ergenlik ise hayatımızın geri kalanında güçlü kemiklere sahip olmak için kritik dönemler. Çünkü bu iki dönemde de kemiklerin hem büyüklüğü hem de dayanıklılığı artıyor.
- C) Yıldızlar, gök adalardaki moleküler bulutların görece yüksek yoğunluklu olan kısımlarının çökmesiyle oluşur. Bu bölgelerdeki moleküllerin birbirleriyle çarpışmaları sırasında hareket enerjilerinin bir kısmı moleküllerin içsel enerjisine (moleküllerin titreşimlerinden ve dönüşlerinden kaynaklanan enerjisine) aktarılır. Böylece uyarılmış duruma geçen moleküller, temel enerji seviyelerine geri dönerken sahip oldukları içsel enerjinin bir kısmını kızılötesi ışık olarak yayar.
- D) Doğa, insanı etkileyebilir fakat bu doğanın insana hâkim olmasını iddia etmek için yeterli değildir. Son yıllarda gelişen teknoloji ile insan doğayı istediği gibi şekillendiriyor. Mesela ozon tabakasının delinmesi... Ozon tabakası, üç oksijen molekülünden oluşur ve Güneş'ten gelen zararlı ışınları filtreler. Fakat insanlarca salınan zehirli gazlarla ozon tabakası delindi. Doğa, insana hâkim olsaydı bu bozukluk meydana gelir miydi? İşte insanın doğaya hakim olduğunun en güzel kanıtı...

2. Aşağıdaki metinlerden hangisi farklı bir kişi ağzıyla anlatılmıştır?

- A) Sabahtan beri lapa lapa kar yağıyordu. Zamanı durduran bembeyaz bir duvar vardı camın ardında, ufuk da gözüküyordu. Ufuksuz bir mekâna hapsolmanın iç sıkıntısını yaşıyordum.
- B) Arkadaşının mektubunu okuduktan sonra yatağına uzandı. Bir zarftan diğerine geçerek tekrar eski yazışmalarının içine daldı. Bu okumalardan büyük keyif alıyordu.
- C) Tıraş oldu ve yüzüne kolonya sürdü; sonra giyinip daireden çıktı. Kapının arkasında bekleyen beyaz önlüklü genç bir kadın onu arkadaşlarının kahvaltı yaptıkları aydınlık verandaya götürdü.
- D) Konuk bir gün önce geldiğinden beri Suna'yı hep güler yüzlü görmüştü. Tatlı, doğal, hiç yapmacıksız bir gülüş. Ama kaybettikleri arkadaşının adı geçer geçmez, o gülüş hemen silindi.

3. Yağmur damlaları, tıtır tıtır sesler çıkarıyordu. Bu düzenli ses, onu uykusundan uyandırmaya yetmişti. Gözlerini kısarak açıp pencereye doğru baktı. Dışarısı alacakaranlıktı. Horozlar ötmeye devam ediyordu. Ağır hareketlerle yerinden doğruldu ve şaşkın şaşkın, pencereye doğru bakmaya devam etti. "Yağmur!" dedi sessizce.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangileri ağır basmaktadır?

- A) Betimleme - öyküleme
B) Benzetme - karşılaştırma
C) Tanımlama - açıklama
D) Örneklendirme - betimleme

4. (I) Sarı saçları ve uzun boyuyla herkesin dikkatini çekti. (II) Biraz yakından bakınca saçlarının yüzündeki derin bir yarayı kapattığı fark edilecekti. (III) Çocukken geçirdiği korkunç trafik kazası elinden anne ve babasını almıştı. (IV) Alnının düz olmasıyla babasını, gözlerinin yeşilliğiyle annesini andırıyordu.

Bu metinde numaralanmış cümlelerin hangisinde kahramanın dış görünüşü ile ilgili bir ayrıntıya yer verilmemiştir?

- A) I B) II C) III D) IV

5. Günlük hayatta her an karşılaşabileceğimiz olayları sahnede göstermek amacıyla yazılan eserlere tiyatro denir. Drama, dramatik edebiyat gibi sözler de tiyatro anlamına gelir. Tiyatro, olayları dekorlar ve kişiler yardımıyla günlük hayatta olduğu gibi gözümüzün önünde canlandırır.

Bu parçanın anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Betimleme B) Açıklama
C) Öyküleme D) Tartışma

6. (I) Bu, her gece uykusunda onu kurtarmak için birçok geminin pupa yelken (Tam yolla giden yelkenli gemi) geldiğini gören zavallı eski bir Türk forsasıydı. (II) Tutsak olalı kırk yılı geçmişti. (III) Otuz yaşında, dinç, levent, güçlü bir kahramanken Malta korsanlarının eline düşmüştü. (IV) Yirmi yıl onların kadirgalarında kürek çekti.

Bu metinde numaralanmış cümlelerde hikâye unsurlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede kişi belirtilmektedir.
B) II. cümlede zaman bildirilmektedir.
C) III. cümlede mekân betimlenmektedir.
D) IV. cümle bir olayı ifade etmektedir.

7. **Aşağıdaki metinlerden hangisi, ayrıç içindeki anlatıcı bakış açısıyla verilmemiştir?**

- A) İki yanda, ahşap kapıların doğrudan kaldırıma açıldığı küçük, iki katlı evlerin sıralandığı Arnavut kaldırımını döşeli bir sokakta yürümekteydi. Yer yer kirli su birikintileri vardı. (Hâkim anlatıcı bakış açısı)
B) Geçmişte mutlu olduğum yerleri unutmuyorum, zaman zaman bu yerleri gezmekten hoşlanıyorum. Onun için yaşadığım ana geçmiş günlerin tadını katmak isteğiyle kentin cadde ve sokaklarında bir gölge gibi dolaşıyorum. (Kahraman anlatıcı bakış açısı)
C) Arabasını giriş kapısının yakınına park etti, etrafta başka araba yoktu. Yedi ay önce durduğu yere gitmek için taşların arasından geçti. Çimler üzerinde durdu. (Gözlemci anlatıcı bakış açısı)
D) Hayal kurmaktan uykusu kaçırıyordu ama bu da zevkti. Kendinden geçmek hoşuna gidiyordu. Dönmelelerinden bir gece önce uyuyamadı, daha doğrusu öyle sandı, çünkü uyuyamadığını sanmakla gerçekten uyuyamamanın rüyadan farkı yoktu. (Hâkim anlatıcı bakış açısı)

Önerilen Süre

Çözüm Süresi

1. Öykünün küçüklüğü, atomun evrenin en küçük yapı taşı olmasını çağırıştırıyor bana. Atom en küçük ama en yoğun varlık formu. Şu gördüğümüz gökdelenlerin yoğunlaştırıldığında bir futbol topuna sığacağını okumuştum bir yerde, yoğunluğun ne olduğunu anlatan bir yazıydı. Gökdelenin o koca hacmi bir boşluk imiş, tıpkı boş söz gibi. Öykü de biraz öyle değil mi? Uzun hüznüleri anlatmak için uzun anlatılara niçin ihtiyacımız olsun?

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine başvurulmuştur?

- A) Karşılaştırma - Tanımlama
B) Örneklendirme - Benzetme
C) Tanık gösterme - Karşılaştırma
D) Karşılaştırma - Benzetme

2. Yazma sürecinde çocuklarla etkileşimin bir dayanak olduğunu söyleyebilirim çünkü onlarla fantastik edebiyat üzerine konuşmanın besleyici ve ufuk açıcı bir yanı var. Okul etkinlikleri yazdıklarımı şekillendirmese de yazma isteğimi kesinlikle artırdı. Hatta kimi karakterlerimi bu etkinliklerde karşılaştığım çocuklar sayesinde yakaladım. “Ağaç Evin Büyüsü” öyküm böyle oluştu diyebilirim. O öyküdeki Rıza okul etkinliklerinde bana evlerinin bahçesindeki büyü bir ağaçtan söz ediyordu sık sık. Öyle şeyler anlatıyordu ki ister istemez öyküleştirdi zihnimde hepsi.

Bu parçada yazar, düşüncesini inandırıcı kılmak için aşağıdaki yollardan hangisine başvurmuştur?

- A) Karşılaştırma
B) Örneklendirme
C) Tanık gösterme
D) Benzetme

3. Doğu Karadeniz kültürünün iki temel fıkra tipi var: biri Temel diğeri Dursun. Temel ve Dursun birer fıkra kahramanı olarak “Hacivat ve Karagöz” kadar tanındıktır. Gerçi Hacivat’ın güngörmüşlüğü, Karagöz’ün halk adamlığı baskındır, bunlar Temel ve Dursun’da görülmez ama birbirlerini sürekli içnelemeleri, anlaşamamaları da birbirlerinden ayırlamamaları karakterleri birbirine oldukça yaklaştırır. Hacivat ve Karagöz’ün birbirine sevgileri Temel ve Dursun’da da içten içe hissettirir kendini. Hacivat ve Karagöz öldü belki ama Temel ve Dursun hâlâ tüm canlılığıyla yaşıyor Karadeniz’de.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Örneklendirme
B) Karşılaştırma
C) Tanık gösterme
D) Tanımlama

4. Gemiler limanda güvendedir ama bunun için yapılmamıştır! Öyle der Einstein, ona atfedilir bu veciz söz. Bu, gitmekle neden takıntılı bir ilişkimiz olması gerektiğini iyi anlatıyor bence. Çünkü gitmezsek bizi nelerin beklediğini bilemeyiz. Tüm dramatik sanatlar “yolculuk” kavramı etrafında döner zaten. Yani yeni bir şey söylemiş değilim. Maceraya çağırılırız hep. Bazen macerayı reddederiz, tereddüt ederiz ama o çağrı hep oradadır.

Bu parçada düşünceyi geliştirmek için aşağıdaki yollardan hangisine başvurulmuştur?

- A) Karşılaştırma
B) Örneklendirme
C) Tanık gösterme
D) Benzetme

BİLGİ VAKTİ

“Fatih Harbiye” adlı roman, Cumhuriyet sonrası İstanbul’u ele alan büyük bir eserdir. Bu romandaki “İstanbul”; zaman zaman buruk, zaman zaman sıcak bir nostalji hissi verir okura. Attila İlhan’ın romanlarındaki İstanbul ise neredeyse “kirlili” bir İstanbul’dur. Yani, İstanbul’u diğerlerinden güzellikleriyle ya da “trajedi”siyle ele alan sanatçılarımız olduğu gibi, İstanbul’un “kiri”ni görmeye çalışan sanatçılarımız da eksik değildir.

Bu metnin anlatımından karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

Güneşli bir günde yeryüzünden ısınan hava yükselmeye ve dağın tepesine doğru esmeye başlar. Nemli hava yükselme ile yoğunlaşma seviyesine ulaştıca mantarın şemsiye şeklindeki başını andıran bulutlar oluşur.

Bu metnin anlatımında benzetmeden yararlanılmıştır.

Sanat eserlerinde konunun amaç değil sadece bir araç olduğunu birçok şairin aynı konuyu işlemeleri de gösterir. Leyla ile Mecnun konusu üzerinde birçok şairimiz eser vermiştir. Ama bunlardan ancak Fuzuli’ninki yaşamakta ve gerçek bir değer taşımaktadır.

Bu metnin anlatımında örneklemeden yararlanılmıştır.

5. Tipi başladı. Dünden yağın kar ince bir toz tabakası hâlinde savruluyor. Ahmet buzlu zemini işaret etti bilgiç bir ses tonuyla “Bakın, nasıl üzerini örtüyor, bilmeyene tuzak!” dedi. Bilen biriyle yol gitmek insana güven veriyor, korkmuyorum. Otomobilin hızını sadece buzlu zemin değil, dikleşen rampa da yavaşlatıyor. Ağır ağır dağa tırmanıyoruz. Yolun genişliği, virajın keskinliğini yumuşatıyor. Kar makinelerinin kenarlara attığı kar dağ gibi yükselmiş, yol nerede bitiyor dağ nerede başlıyor belli değil. ---

- I. Benzetmeden yararlanılmıştır.
II. Farklı duyularla ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.
III. İnsan dışındaki varlık insana özgü niteliklerle anlatılmıştır.

Yukarıdaki numaralanmış yargıların hepsinin doğru olabilmesi için parçanın sonuna aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Tendürek Geçidi yazan tabelayı görür görmez durmasını istedim, şaşkın baktı. “Çok tehlikeli.” dedi. Tehlikeden neyi kast ettiğini anlıyordum ama anlamamak işime geldi.
B) Van’a doğru inişe geçtik. İlerledikçe kar azalıyor, buzlanma sadece yol kenarlarında. Van’a vardığımızda öğleden sonrayı bulmuştuk.
C) Yola çıktığımdan beri hiç çay içmemiştim. Coğrafyası gibi yolların, yolculukların da kuralları farklı olabilirdi. Cesaretimi toplayıp bir mola diyecektim ki şoför sola sinyal verdi “Bu soğukta çay iyi gider.” dedi.
D) Çatısından buz sarkıtlarının uzandığı, kışın karından, soğuşundan bıkmış, buzların arasından ürkek ürkek bakan kulübemsi yapının önünde durduk.

6.

Hollywood

Küresel bağlamda dizi ve sinema sektörü oyuncularından, yönetmenlere, stüdyolardan, bilet satışına kadar uzanan büyük bir ekonomi. Yaklaşık 100 milyar dolar civarında cirosu olan sektör gelişen teknolojinin etkisiyle büyük bir değişimden geçiyor. Bu değişimin bayrağını ise Hollywood taşıyor. Nedeni gayet açık: 2019 yılında vizyona giren 394 filmin 160’tan fazlası Amerikan yapımıydı. Yüksek bütçeler ile film yapan Hollywood’un hakimiyetinden sonra, 350 milyon dolar gibi bir bütçeye sahip olan ülkemiz geliyor. Türkiye aynı zamanda yüzde 25 oranıyla dünyanın en önemli senaryolaştırılmış içerik ithal eden ülkesi konumunda. 2018 yılı itibarıyla Türk dizilerinin ihracat tutarı 500 milyon dolara ulaştı.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Açıklayıcı anlatıma özgü nitelikler ağır basmaktadır.
B) Anlatılanlar sayısal verilerle somutlanmıştır.
C) Örneklemelerle anlamayı kolaylaştırma hedeflenmiştir.
D) Tümevarım yöntemiyle anlatılanlar bir sonuca bağlanmıştır.

1. Adanın kuzeybatısında yer alan jeolojik oluşumlar, yıl boyu sıcaklık değişimlerinin çok görülmediği Madagaskar'ın ziyaret için tercih edilen gözde lokasyonlarından birisi. Kireç taşından oluşan bu alan, yüzeye düşen yağışların uzun yıllar boyunca yumuşak kayaları aşındırmasıyla oluşmuş. Şimdi ise gökyüzüne uzanan kireç taşından yapılmış kuleleri andıran görüntüleriyle ziyaretçilerini kendine hayran bırakıyor. Yeryüzünde çok nadir görebileceğiniz bu yapılar çok iyi korunuyor. Parktaki geziniz boyunca etrafınızdaki alana serpilmiş bir ormanı anımsatan kayaları gözlemleyebilirsiniz.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Karşılaştırmalara yer verilmiştir.
- B) Farklı duyularla algılanabilecek ayrıntılara yer verilmiştir.
- C) Kimi varlıklar başka varlıklara benzer yönleriyle anlatılmıştır.
- D) Olaylar geri dönüşlerle anlatıldığından zaman akışı düzensizdir.

2. Koşmaya başladı. Koştukça nefes nefese kaldı. Yine de koştu yine koştu, yine koştu. Tanımadığı bir semtteydi artık, bir çocuk parkının ortasında. Kaydırağın direğine tutunup nefeslenmek istedi, yapamadı. Takipçisi hızla yaklaşıyordu. Son bir umutla parkın yanındaki sokağa girdi. Yanmayan sokak lambalarının karanlığı altında koştu, koştu. Çıkamaz sokakta olduğunu görüp duvarın dibine çöktü.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kısa cümleler kullanılmıştır.
- B) Kahraman bakış açısı kullanılmıştır.
- C) Yinelemelerle etki gücü artırılmak istenmiştir.
- D) Okurda merak ve heyecan uyandırılmak istenmiştir.

3. Saygı, sevgi en çok duymak istediğimiz, Türkçeye kazandırılmış iki yeni sözdür. "Hürmet" karşılığı "saygı" kelimesinin dayandığı "saymak" fiili, "Türkçe Sözlük'te 12 anlamda kullanılmıştır. Sayı saymak ve hesaplama ile ilgili anlamların yanında bu kelimedeki anlamlardan biri de "hürmet etmek"tir. Bir kelimenin 12 anlamda kullanılması bir dil için olumlu bir durum olarak karşılanabilir mi? Bunu olumlu görenler var elbette, bazı durumlarda haklı da olabilirler ama dilin zenginliği tek sözcüğe bu kadar anlam yükleyerek değil, nüansları farklı sözcüklerle karşılayarak sağlanır.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tartışmacı bir anlatımdan yararlanılmıştır.
- B) Terim kullanılmıştır.
- C) Koşullu yargılar vardır.
- D) Düşünceyi somutlamak için örneklemelere yer verilmiştir.

4. Neden tarihe yönelmek gereksinimi duymuşum? Bir kaçış, bir sığınış mıydı? Salt bir baba-oğul dramı mı yoksa Kanuni gibi bir büyük hükümdarın, devlet ve evlat ikilemi karşısındaki iç çatışması mı etkilemişti beni? Ben tarihsel konulu oyunlarımda hiçbir zaman tarihi alıp bugüne getirmeyi düşünmedim. Tam tersine günümüzdeki toplumsal-siyasi olayların tarihteki iz düşümünü yakalamaya çalıştım. Çıkış noktam, hep bugün olmuştur. Aslında bugün, nasıl yarının hazırlayıcısı ise tarih de bugünü hazırlayan bir dünkü gündür. Ben tarihi devrelere ayırmam. Ne bugün dünden ayrılabilir ne yarın bugünden...

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sorularla okurun yazıya ilgisi artırılmak istenmiştir.
- B) Karşılaştırmaya yer verilmiştir.
- C) Okura izlenim kazandırmak hedeflenmiştir.
- D) Yorum gerektiren cümleler kullanılmıştır.

5. Ayrı ve özel bir yönetime sahip olan harem hayatı, renkli olduğu kadar da bir hayli dramatik sahnelerle doludur. Burada en önemli rol öncelikle Valide Sultan'da, ondan sonra padişahın eşi Haseki Sultan'dadır. Harem hayatının renkli, dramatik yönünü en iyi anlatan kişi ise Hürrem Sultan'dır. Hürrem'in nikâh kıyılmasından sonra öncelikle giriştiği iktidar mücadelesinin safhaları, o dönemi yansıtan, işleyen ve inceleyen birçok eserde uzun uzun anlatılır. Ayrıca Hürrem'in inişli çıkışlı hayatı birçok araştırmaya ve romana da konu olmuştur. Bunlardan biri de Oleksandra Şutko'nun yazdığı, dilimize de çevrilen "Hürrem Sultan" romanıdır.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Bilgilendirmek amacıyla örneklendirmelerde bulunulmuştur.
B) Betimleyici anlatıma özgün nitelikler ağır basmaktadır.
C) Düşünceler çıkarımlarla birbirine bağlanmıştır.
D) Tartışmacı bir yöntem benimsenmiştir.

6. Çay kahve içtiğimiz salonun güney cephesi boydan boya pencere. Yönümü nereye dönsem dağ... Türkiye'nin en yüksek ikinci dağı, Cilo Dağı, Hakkâri'deymiş. Üstelik Nuh'un gemisi; Ağrı Dağı'nda değil, Cilo'da karaya oturmuş, asıl kutsal olan dağ Cilo'ymuş, inanabiliyor musunuz? Camdan elimi uzatsam dokunacaktım gibi görünen dağın adını sordum. "Sümbül" dediler. Dağın ardında İran varmış. Güneyimizdeki sıra dağları gösterdim, arkasında Irak varmış. Batıya döndüm, Şırnak tarafını işaret ettim, Suriye dediler.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Bir yerin coğrafi konumu öne çıkarılmıştır.
B) Açıklayıcı bir yol benimsenmiştir.
C) Yeni şeyler öğrenmekten duyulan şaşırma dile getirilmiştir.
D) Anlatılanları somutlamak için benzetmelere yer verilmiştir.

7. Ters lale, Doğu Anadolu coğrafyasına ait endemik bir bitki türüdür. Bilinen öteki lalelerden farklı. Tek dalda, aynı taç yaprağının altında, yüzleri toprağa dönük top top açar. Hristiyanlar, Hz. İsa çarmıha gerildiğinde Meryem'in gözyaşlarının düştüğü yerde çıkmaya başladığına inanır. Müslümanlara göre Hz. Hasan'la Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da katledildiklerinde çıkmaya başlamış. Ferhat'la Şirin'in kavuşamama hikayesinin sembolü olarak görenler de var. Her üç inanışta da hüznün sembolü olarak kabul edilir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bir varlık, bilimsel yönüyle açıklanmıştır.
B) Bir varlığın farklı kültürlerdeki yerine yoğunlaşmıştır.
C) Bilgi vermeye baş vurulmuştur.
D) Yazarın kişisel yorumları öne çıkarılmıştır.

8. Longozcu Yılmaz suya doğru eğildi, tekneyle aralarında ilerlediğimiz nilüferlerden birini tutarak çekti. Nilüfer nasıl bir çiçektir? diye sordu. Bana sorarsanız keyfine düşkün, romantik bir çiçektir, dedim düşünmeden. Suyun yüzeyinde, yapraklarının koruyuculuğunda güneşe durmaktan ötesi neydi bir çiçek için? Zarif ve nazlı... Nilüfer olası gelirdi insanın! Nilüferleri yaşama bağlayan kökler, kendi gibi zarif ve nazlı olmalıydı. Suyun yüzeyine yakın, salkım saçak kökler... Doğa, nasıl da biliyordu yaşama sarılmayı! Yaşama burun kıvrırmak, insanların değerbilmezliği olmalıydı.

- I. İnsan dışındaki varlıklar insana özgü niteliklerle anlatılmıştır.
II. Karşılaştırmalara yer verilmiştir.
III. Bitmemiş cümlelere yer verilerek yargıyı tamamlamak okura bırakılmıştır.
IV. Olayın anlatımı yer yer kesilerek bilgilendirmelere başvurulmuştur.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili yukarıdaki numaralanmış yargılardan hangisi söylenemez?

- A) I B) II C) III D) IV

1. Yazar, yaygın bir fikri değiştirmek amacıyla yazdığı bu yazıda, savunduğu düşünceyi başkasının görüşüyle desteklemiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu cümlede sözü edilen yazıdan alınmış olabilir?

- A) “İnsan, kendini belirleyen bir varlıktır. İnsan, ruhtan öte bir şeydir.” diyen Viktor Emil Frankl, geliştirdiği “logoterapi”yle insanın anlamı iki farklı yolla keşfedebileceğini söylüyor: Bunlardan ilki bir eser yaratmak, bir iş yapmaktır. İkinci yol, yaşamaktır. Doğayı, kültürü ve insanı yaşamak, onları sevmek. Özellikle de bir insanı sevmek.
- B) Bir İstanbul Kitapları Kütüphanesi kurabilecek kadar yayın mevcut. Reşad Ekrem Koçu, Ahmet Rasim, Tanpınar, Orhan Pamuk, Edmondo De Amicis, Ernest Hemingway, Pierre Loti gibi İstanbul’u yazan erbab-ı kalemin sadece isim listesi bile bu yazının sınırlarını kat kat aşar. Bu kadim şehrin yaşadığı dönüşümler ise sahip olduğu isimlerden bile fazladır. Dolayısıyla yazılıp geçilebilecek bir şehir değildir İstanbul. Sürekli yıkılıp inşa edilen dinmek bilmeyen hummalı bir faaliyetler zinciridir onun tarihi.
- C) Dünya tarihinde faal bir rol almaya başladıktan sonra Türkler, Hazar Denizi’nin doğusundan başlayan ve Orta Avrupa’da sona eren bir kuşak içinde, çeşitli milletleri etkilemiş ve onlardan etkilenmişlerdir. Bu kuşak çerçevesinde yaklaşık bin yıla yakın bir zamandır faal olan Türkler, bu coğrafyanın zihniyet dünyasının şekillenmesinde de büyük bir öneme sahip olmuşlardır. Tabii burada “Türk” kelimesinden kastımız, ulus kavramı içine sıkışmış bir kelime olmaktan uzaktır.
- D) “Dilimdeki düğümü çöz de anlasınlar beni.” sözü, kitabın giriş cümlesini oluşturuyor. Ümit Aksoy da yeni kitabı *Her Şey Biraz Eksik, Otostop Hariç*’de varlığını tarif etme imkânı bulduğu her şeyin aslında ne kadar eksik ve kusurlu olduğunu anlatıyor bize. İstanbul’da fakat içi dışı köy olan, çamur deryası Haramidere’de başlıyor bu süreç.

2. Gülümsediğini fark etti aynanın önünden geçerken. Solgun saman sarısı gibi duran çehresiyle yüz yüze geldi. Bir ses kulaklarından içine doğru yayıldı. İçinde kıpırdayan bir şeyle, yüzünde duyduğu sıcaklık arasında zaman geçmedi. Aynaya daha dikkatli baktı. Kendine söz dinletemeyeceğini sandı. Gözleri eskisi gibi balköpüğünü değildi sanki. Ördekbaşı gibi yeşillenmiş, çimen gibi yayılmıştı göz bebeğinin içine. Göz kapakları açılıp kapandıkça giderek neffileşen yuvarlağın canlanışına tüm uzuvları eşlik etmeye başlamıştı. Kuzguni saçları birdenbire omuzlarına düşerken şah damarından boynuna doğru dolandı. Tel tel uçuyor, beyaz tenini yalayıp, gerdanında kıvrılıyor, dalgalar gibi gidip geliyordu.

Bu parçanın dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Betimleyici bir anlatım kullanılmıştır.
- B) Yorum gerektiren nitelendirmelerden kaçınılmıştır.
- C) Benzetmeli söyleyişlerden yararlanılmıştır.
- D) Farklı duyularla algılanabilecek ayrıntılara yer verilmiştir.

3. “Çok gezen mi, yoksa çok okuyan mı bilir?” sözü gündeme geldi mi insanlar hemen iki gruba ayrılır. Bir grup gezeni, bir grup okuyanı savunur. Bence ikisinden birini tercih etmek yanlıştır. Çünkü bilgi edinmede gezmek de okumak da aynı oranda etkilidir. Örneğin, ben bildiklerimin yarısını okuyarak yarısını gezerek öğrendim. Ayrıca insanlar izleyerek ve dinleyerek de birçok şey öğrenebilir. Güzel bir belgeseli izleyen biri ya da konuşmacıların anlattıklarını dinleyen biri de çok şey öğrenebilir. Öğrenme, farklı yollarla elde edilen bir kazanımdır.

Bu paragrafın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağırlıktadır?

- A) Açıklayıcı anlatım
- B) Öyküleyici anlatım
- C) Tartışmacı anlatım
- D) Betimleyici anlatım

4. Hikâye ile masal birbirine benzer gibi görünse de epey farklılıkları vardır. Masallarda olayların nerede geçtiği belli değildir, olağanüstü olaylar ve kişiler vardır. Hikâye ise bu özellikleri taşımaz. Hikâyeler yaşanmış veya yaşanabilecek olayları belli bir yere bağlı olarak anlatır. Masalların başında ve sonunda yer alan tekerlemeleri hikâyelerde göremeyiz. İyilerin kazanması, kötülerin cezalandırılması masallara özgüdür. Hikâyelerin nasıl biteceği belli değildir.

Bu metinde aşağıdakilerden hangileri birbiriyle karşılaştırılmıştır?

- A) Hikâye - olaylar
- B) Masal - tekerlemeler
- C) İyiler - kötüler
- D) Hikâye - masal

5. İncir, içerdiği yüksek orandaki vitamin, protein ve minerallerle hücrelerin yenilenmesini sağlayan bir besindir. Taze ve kuru incirin yenilmesi insan bedeninin hücrelerini yeniler. 100 g kuru incir yenilmesiyle bedenin günlük gereksinimlerinden kalsiyumun %17'si, magnezyum ve demirin %30'u, fosforun %20'si, B1 vitamininin %5'i ve B2 vitamininin de %4'ü alınmış olur.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- A) Karşılaştırma
- B) Benzetme
- C) Tanık gösterme
- D) Sayısal verilerden yararlanma

6. Genelkurmay Başkanlığının verilerine göre Çanakkale Savaşlarında Türk tarafının şehit, yaralı, kayıp sayısı 251.309'dur. Düşman güçlerinin kaybı ise 250 binden fazladır. Türk tarihinin en önemli olaylarından biri olan bu savaşın etkileri edebiyata da yansımıştır. Mehmet Akif, "Çanakkale Şehitlerine" adıyla bilinen meşhur şiirini yazmıştır. Mustafa Necati Sepetçioğlu "ve Çanakkale" adlı üçlemesini kaleme almıştır. Mehmed Niyazi de "Çanakkale Mahşeri" adlı romanında aynı konuyu işlemiştir.

Bu metnin anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Sayısal verilerden yararlanma
- B) Örneklendirme
- C) Karşılaştırma
- D) Tanımlama

7. Eskiden okurlar daha özenliydi. Okuyacağı kitabı kendisi seçen, edebiyattan haberli, kişisel beğenisi gelişkin, farklı bir okurdu. Bugünün "en çok satanlar" listelerinin vurgunuyla çarpılıp kalmamış bir okur kitlesi vardı. Günümüzdeyse yeni bir "okumaz" ya da "okuduğunu anlamaz" okurlar belirdi. Moda kitapları okumak yarışında başı çeken yeni okurlar var artık.

Bu metinde aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisi kullanılmıştır?

- A) Karşılaştırma
- B) Tanımlama
- C) Örneklendirme
- D) Tanık gösterme